

Partnerrelatie heeft impact op kinderen

Meer steun nodig voor ouders

Dirk Luyten, Kathleen Emmery

09-05-2018

gezin, jong, preventie

De relatie van de ouders heeft impact op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen. Daarom is aandacht voor die partnerrelatie zo belangrijk bij het ondersteunen van ouders. Goede zorg voor de ouders is de eerste stap naar goede zorg voor het kind.

© Unsplash/Juliane Liebermann

DONDERDAG DATE-DAG

Op sociale media werd twee jaar geleden wat lacherig gedaan over de campagne die koppels aanspoorde om van donderdag 'date-dag' te maken. Ook op Sociaal.Net verscheen een kritisch opiniestuk over de campagne, een initiatief van Vlaams welzijnsminister Jo Vandeurzen. De vervolgcampagne in het najaar van 2017 legde wat meer nadruk op relatieproblemen, maar brak weinig potten.

“Partnerschap en ouderschap hangen samen.”

Wij blijven niettemin duidelijke voorstanders van nieuwe sensibiliseringscampagnes rond duurzame partnerrelaties. Waarom? Omdat er bij gezinnen een duidelijke samenhang is tussen partnerschap en ouderschap. Goede zorg voor de ouders is de eerste stap naar goede zorg voor het kind.

RELATIEKWALITEIT

Voor een ouder is het krijgen van een kind een van de grootste veranderingen in het leven. Het brengt meteen een hele reorganisatie van het gezin met zich mee. Veel koppels zijn goed in staat om deze reorganisatie het hoofd te bieden, maar ongeveer de helft van de koppels ervaart daarbij minder relatiekwaliteit. Afname van relatiekwaliteit doorheen de tijd ziet men ook bij kinderloze paren. Verder kan relatieherstel optreden wanneer het kind ouder wordt.

“De helft ervaart minder relatiekwaliteit.”

Wat bepaalt de relatiekwaliteit na de komst van een kind? Positieve relatieprocessen en persoonlijk geluk voor de zwangerschap blijken de aanpassing aan het ouderschap te bevorderen. Relatieproblemen voor of tijdens de zwangerschap hebben doorgaans een negatieve impact.

VOORBEREID ZIJN

Verder zijn realistische verwachtingen belangrijk. Wie denkt dat ouderschap alleen maar positieve effecten heeft, loopt een groter risico op latere ontevredenheid over de partnerrelatie. Wat eveneens een positieve invloed heeft, is een ondersteunend netwerk hebben en voorbereid zijn op het ouderschap. Voorbereide ouders ervaren minder persoonlijke en relationele problemen.

“Realistische verwachtingen zijn belangrijk.”

Vormt het koppel een goed samenwerkend team, dan is dat een belangrijke beschermende factor. Door vroeg te investeren in een goede samenwerking tussen ouders en door het versterken van hun communicatievaardigheden, gaan ouders beter in hun vel zitten. Dat bevordert de ontwikkeling van de kinderen.

GEZINNEN VANDAAG

Hedendaagse gezinnen zijn dynamisch en flexibel. Het partnerschap is vandaag losgekomen van het huwelijk. Er is vaker sprake van opeenvolgende partners. Ouders kunnen scheiden en nieuwe relaties beginnen. De nieuwe partner heeft soms al vol- of deeltijds inwonende kinderen.

Ongeacht hun relatie, slagen de meeste ouders erin om een betrokken ouder en opvoeder te zijn. Een goede relatie tussen ex-partners hoeft niet strijdig te zijn met een goede relatie met de nieuwe partner. Of met een sterke opvoedingseenheid binnen die nieuwe relatie. De betrokkenheid van de nieuwe partner in de opvoeding is niet noodzakelijk belemmerend voor de ouderlijke band met de ex-partner.

“Er is weinig communicatie over het kind met de ex.”

Een belangrijke vaststelling is wel dat een groot deel van de gescheiden moeders en vaders nooit of heel weinig communiceren over het kind met hun ex-partner. En hoewel er nauwelijks een wettelijk kader is voor plusouders, vormen moeders en vaders vaak wel een sterke ouderlijke eenheid met hun nieuwe partner. Hoe beter de kwaliteit van de nieuwe relatie, hoe sterker die laatste opvoedingseenheid.

MOGELIJK ROLCONFLICT

Bij ouders ontstaat er mogelijk een rolconflict tussen hun rol als ouder en hun rol als nieuwe partner, zeker na een periode van alleenstaand ouderschap. Ze moeten hun tijd verdelen over de kinderen en de nieuwe partner.

Bij een relatie met een nieuwe partner zijn er enkele indicaties van spanningen met de ex-partner. Zo blijkt er een lagere waarschijnlijkheid van coöperatief co-ouderschap in geval van een nieuwe partner bij vader. De relatie tussen de plusouder en ex-partner wordt vaak niet als positief ervaren en de plusouders voelen zich niet altijd gerespecteerd in hun ouderrol. Sommige ouders slagen er niet in om de ex-partner ook als ouder te zien en die twee rollen los te koppelen.

Er kunnen situaties ontstaan waarbij het kind gekneld zit in het conflict tussen de (ex-)partners. Of waarbij het kind naar het achterplan verdwijnt, omwille van een nieuwe relatie van de ouder. Deze situaties van verstrikking kunnen het welzijn van kinderen en jongeren ernstig beïnvloeden. Hulpverleners kunnen helpen om zo'n situatie te ontwarren.

ONDERSTEUNING EN BEGELEIDING

Gezien het belang van de relatiekwaliteit van de ouders voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen, moet de aandacht voor de partnerrelatie een centraal punt blijven in de ondersteuning van ouderschap.

“Een gezintransitie is een kwetsbare periode.”

Denk bijvoorbeeld aan een laagdrempelig preventief programma voor aanstaande ouders. Een programma dat zich richt op het versterken van de samenwerking tussen de partners en dat hen voorbereidt op de overgang naar het ouderschap.

Een gezintransitie, zoals scheiding, een nieuwe relatie of een samengesteld gezin, is een kwetsbare periode. Ze zijn doorgaans tijdelijk. Preventieve ondersteuning tijdens deze periode kan ouders alle kansen bieden een betrokken ouder te zijn en te blijven.

GESPECIALISEERDE HULPVERLENING

Bij de opstart van de Huizen van het Kind in 2014 werd benadrukt dat ze laagdrempelig zouden zijn. Alle opvoeders moesten er terecht kunnen, niet alleen met problemen, maar vooral met dagelijkse vragen.

Nu blijkt dat men er eveneens geconfronteerd wordt met problematische situaties en persoonlijke en relationele problemen. Basisdienstverleners binnen de Huizen van het Kind kunnen gezinnen wel ondersteunen, maar daarom nog zelf geen gespecialiseerde hulp aanbieden. Ze kunnen wel de expertise van een andere, gespecialiseerde, partner inschakelen.

“Huizen van het Kind kunnen expertise inschakelen.”

De Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) hebben momenteel een aanbod van relatiebegeleiding. Sommige CAW's bieden enkel relatiebegeleiding aan, anderen ook relatietherapie. Verder is er een aanbod op vlak van ouderschapsbemiddeling, scheidingsbemiddeling, gespreksgroepen na echtscheiding en familiaal geweld. In het algemeen welzijnswerk kampen heel wat cliënten met een complexe problematiek waarbij zwaar intrafamiliaal geweld en thuisloosheid samengaan met psychische problemen.

TABOE

Bij gezinsproblemen kan het toeval nog steeds bepalen of en hoe er op een hulpvraag wordt ingegaan en welk antwoord er komt. Waar en hoe de problemen worden aangemeld, bepaalt dikwijls het hulpverlenend antwoord.

Een interventie vanuit de jeugdhulp betekent nog niet dat er een gecombineerde interventie vanuit de volwassenenhulp volgt. De diensten zijn niet altijd voldoende uitgebouwd om adequaat op alle vragen te reageren. Verder is het aanbod voor de gebruikers niet altijd transparant.

“Er rust een taboe op relatieproblemen.”

We mogen tot slot niet negeren dat er nog een zeker taboe rust op relaties en relatieproblemen. Voor ouders en dienstverleners blijkt het ouderschap, en de daarbij horende opvoedingsproblemen, eenvoudiger bespreekbaar te zijn dan het partnerschap en de daarbij horende relatieproblemen. Ook al hangen ze samen. Daarin kunnen brede sensibiliseringscampagnes rond partnerrelaties net mee verandering brengen.

15 mei is de Internationale Dag van het Gezin. Het Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen organiseert die dag samen met EXPOO en het Steunpunt SAM een studiedag Partners in tijden van ouderschap. Die dag wordt het gelijknamig boek voorgesteld. Daarin analyseren twintig specialisten uit Vlaanderen en Nederland de samenhang tussen ouderschap en partnerschap bij gezinnen vandaag. In de namiddag zijn er workshops voor veldwerkers en beroepskrachten.

© 2018 Sociaal.Net — Disclaimer

*Sociaal.Net is een initiatief van 'ALERT voor sociaal werk en politiek' (Pluralistisch Overleg Welzijnswerk vzw) en 'Tijdschrift voor Welzijnswerk' (Verbond van Instellingen voor Welzijnswerk vzw).
Bevoorrechte partners zijn het Vlaams Welzijnsverbond en SOM, de federatie van sociale ondernemingen.*